

НАЦІОНАЛЬНЕ АГЕНТСТВО З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ

ВИСНОВОК

**антикорупційної експертизи проєкту Закону України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо перших
кроків дерегуляції бізнесу шляхом страхування цивільної відповідальності»**

Картка проєкту

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо перших кроків дерегуляції бізнесу шляхом страхування цивільної відповідальності», реєстраційний номер 3361 від 17.04.2020	Белькова О.В., Гетманцев Д.О., Аллахвердієва І.В. та інші	Мета Закону – посилення гарантій відшкодування збитків постраждалим в разі порушення суб'єктами господарювання вимог чинного законодавства щодо дотримання правил техногенної та пожежної безпеки.
--	--	--

Резюме антикорупційної експертизи

Проведення перевірок дотримання правил пожежної безпеки суб'єктів господарювання відомі своєю корупційною вразливістю та регуляторним тиском на бізнес.

Відомості Єдиного державного реєстру осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення свідчать про непоодинокі випадки притягнення посадових осіб органів цивільного захисту до кримінальної відповідальності за одержання неправомірної вигоди під час проведення таких перевірок.

Судові рішення у цих кримінальних справах підтверджують, що реалізація корупційної схеми, зазвичай, відбувається під час проведення планових перевірок саме представників малого та середнього бізнесу – суб'єктів із середнім та/або незначним ступенем ризику, діяльність яких буде звільнена від планового державного пожежного нагляду в результаті прийняття цього проєкту Закону.

Антикорупційна програма Державної служби надзвичайних ситуацій на 2019 рік також визнає високий рівень корупційного ризику проведення планових заходів державного нагляду (контролю) у сфері техногенної та пожежної безпеки.

Враховуючи викладене, прийняття законопроєкту є ефективним способом мінімізації корупційних схем шляхом скасування планових перевірок суб'єктів господарювання із середнім та/або незначним ступенем ризику, які мають поліс страхування відповідальності.

Слід наголосити, що загальний порядок проведення перевірок зберігається щодо об'єктів підвищеної небезпеки, включаючи пожежовибухонебезпечні об'єкти та об'єкти, господарська діяльність на яких може призвести до аварій екологічного та санітарно-епідеміологічного характеру, а також щодо підприємств, установ, організацій державної та комунальної форми власності. Це є гарантією

збереження високих стандартів до захисту населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій.

Водночас положення законопроекту можуть бути посилені шляхом доопрацювання механізму реалізації, що містить окремі корупціогенні фактори, які у разі прийняття проекту Закону призведуть до виникнення корупційних ризиків та зловживань у проведенні перевірок, зокрема:

1. Нечітка регламентація порядку повідомлення центрального органу виконавчої влади у сфері цивільного захисту про укладення договору страхування.

2. Недеталізовані строки обробки та оприлюднення центральним органом виконавчої влади інформації про укладення суб'єктом господарювання договору добровільного страхування цивільної відповідальності.

Таблиця виявлених корупціогенних факторів

№ п/п	Корупціогенні фактори
1	Нечітка, з порушенням принципу юридичної визначеності, регламентація прав, обов'язків чи відповідальності фізичних (юридичних) осіб
2	Відсутність переліку видів, форми рішень, що приймаються суб'єктом владних повноважень, а також вичерпного переліку підстав, строків і порядку прийняття рішень

Опис виявлених корупціогенних факторів

1. Нечітка, з порушенням принципу юридичної визначеності, регламентація прав, обов'язків чи відповідальності фізичних (юридичних) осіб

Прийняття проекту Закону передбачає скасування обов'язкових планових перевірок техногенної та пожежної безпеки суб'єктів господарювання із середнім та/або незначним ступенем ризику у разі наявності полісу страхування відповідальності перед третіми особами.

Враховуючи обґрунтування необхідності прийняття проекту Закону, порядок реалізації механізму взаємодії між суб'єктами господарювання та органом, який здійснює державний нагляд у сфері техногенної та пожежної безпеки, для відтермінування проведення планової перевірки має бути повно та детально врегульований на законодавчому рівні, зокрема для мінімізації потенційних корупційних ризиків у цих правовідносинах.

Проект Закону передбачає, що «у разі укладення договору страхування відповідальності суб'єкт господарювання, інша юридична особа (страхувальник) та страховик письмово або в електронній формі за допомогою засобів інформаційних, телекомунікаційних, інформаційно-телекомунікаційних систем з накладенням електронного підпису повідомляє центральному органу виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сфері техногенної та пожежної безпеки, до 1 жовтня для визначення переліку суб'єктів господарювання, які підлягають плановим заходам державного нагляду (контролю) у відповідному плановому періоді».

Положення проекту Закону не деталізує, яку саме інформацію суб'єкт має направити до відповідного центрального органу виконавчої влади – ані того, яка

саме інформація має бути предметом повідомлення, ані вимог до зазначеної інформації, ані необхідності направлення суб'єктом підтверджуючих документів.

Правова конструкція цієї норми є недосконалою, оскільки порушує принцип правової визначеності в частині регламентації обов'язку суб'єкта господарювання, іншої юридичної особи (страхувальника) та страховика. Це положення проєкту Закону є недосконалим як з огляду на наявність корупціогенного фактору, так і з огляду на порушення правил законодавчої техніки в цілому.

Враховуючи викладене, недостатня регламентація обов'язку повідомлення відповідальними суб'єктами визначеного органу державної влади, у поєднанні з недоброчесністю суб'єкта владних повноважень, який розглядатиме таке повідомлення, може бути джерелом корупційного ризику у правозастосовчій діяльності.

2. Відсутність переліку видів, форми рішень, що приймаються суб'єктом владних повноважень, а також вичерпного переліку підстав, строків і порядку прийняття рішень

Запропоновані проєктом Закону зміни до ст. 49 Кодексу цивільного захисту України передбачають, що відомості про укладення та припинення дії договору страхування відповідальності вносяться центральним органом виконавчої влади, який здійснює державний нагляд у сфері техногенної та пожежної безпеки, до відповідного реєстру, який оприлюднюється на офіційному веб-сайті.

Водночас строки обробки та оприлюднення такої інформації відповідальним суб'єктом владних повноважень проєктом Закону не встановлені. Правова невизначеність у виконанні встановлених повноважень органу державної влади є корупціогенним фактором, який має бути усунуто для мінімізації корупційних ризиків у правозастосовчій діяльності відповідального суб'єкта.

Рекомендації НАЗК:

доопрацювати запропоновані зміни до ст. 49 Кодексу цивільного захисту України для усунення правової невизначеності механізму взаємодії між суб'єктами господарювання та органом, який здійснює державний нагляд у сфері техногенної та пожежної безпеки.

Висновок:

проєкт Закону містить окремі корупціогенні фактори та потребує доопрацювання з урахуванням наданих рекомендацій.

**Голова Національного агентства
з питань запобігання корупції**

Олександр НОВІКОВ